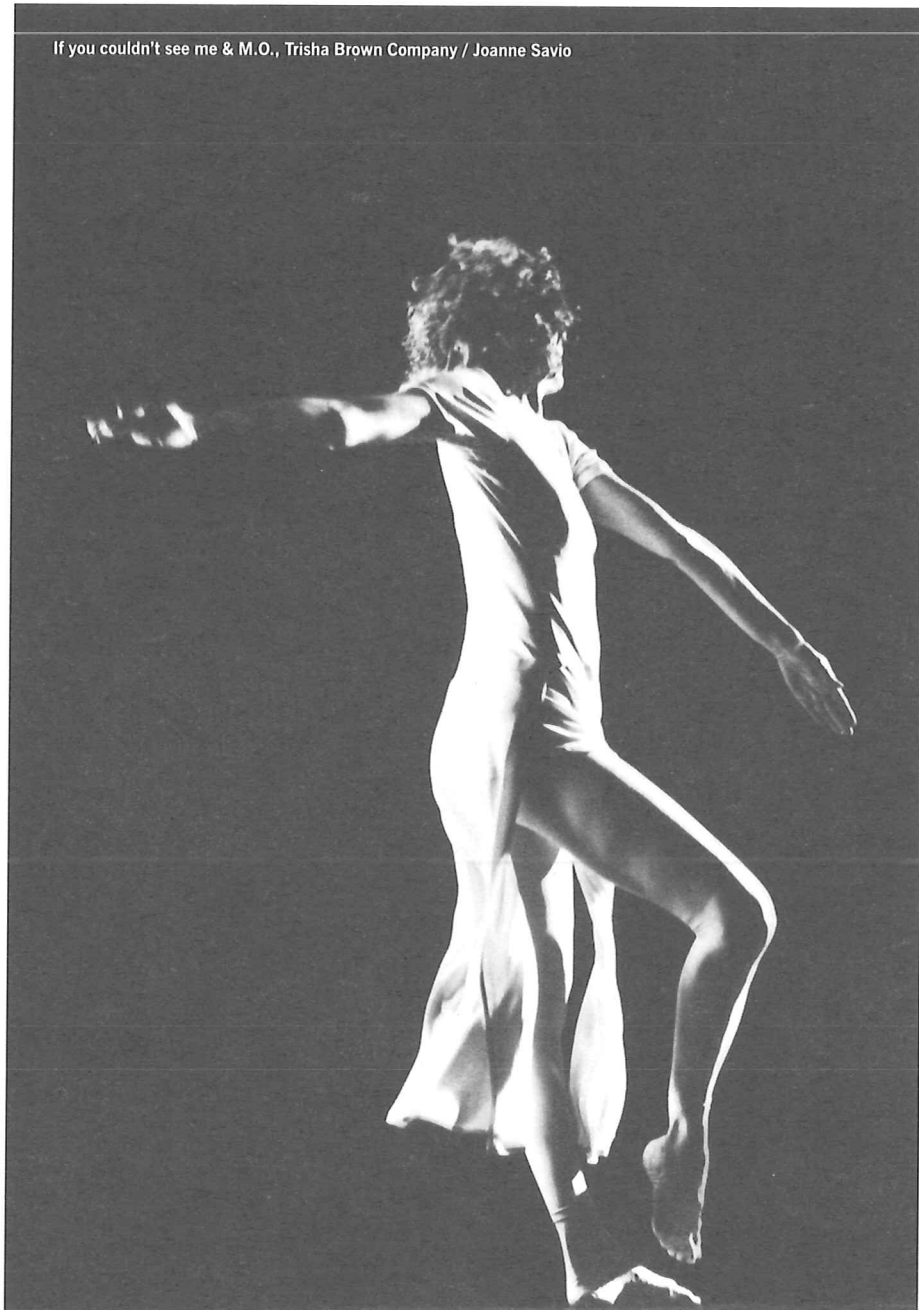

die van de eenvoudige plattelandsbewoners. Wanneer ik dat vertel aan Mou Sen, de regisseur, kijkt hij raar op. 'Die mensen in het zwart zijn helemaal geen intellectuelen of stadsmensen', zegt hij. 'Het is de kledij die men aantrekt als men niet werkt.' Ook wat de zwart geklede figuren zeggen, blijkt voor hem in dezelfde sfeer te liggen als wat de boer vertelt. De vier acteurs rond de tafel hebben de opdracht gekregen mekaar verhalen te vertellen, maar omdat die altijd anders zijn, kunnen ze niet vertaald worden.

Daar stond ik dan. Bij gebrek aan kennis was ik voortgegaan op vooronderstellingen over het zich snel wijzigende levenspatroon in China. Ook mijn vraag of de geheimzinnige, zwijgzame 'opzichter' verwijst naar Mao en consoorten, beantwoordt hij negatief. 'Je moet er niet altijd politieke betekenissen achter zoeken', zegt hij. Ik vraag hem of die politieke geladenheid misschien niet expliciet mag geduid worden, uit schrik voor moeilijkheden met de Chinese overheid. Die opmerking wuift hij weg. Met *Yellow Flowers* wou hij eens een produktie maken die totaal niet beantwoordt aan de Chinese verwachtingen van een voorstelling. Hij wou eens een voorstelling maken waarin niets, maar dan ook niets gebeurt. Moeilijkheden met de overheid heeft hij nooit ondervonden, beweert hij, ook niet met zijn als dissident geduide stuk *File O*, een creatie voor de eerste editie van het Kunstenfestival.

Wat moet je daar nu mee als toeschouwer? En wat is de kunstenaar met dergelijke kortsluitingen met zijn publiek? Naar aanleiding van de twee genoemde voorstellingen krijg ik haast heimwee naar de Europalia-formule, waarin toch ook steeds enkele vernieuwende kunstenaars werden voorgesteld, naast heel wat traditionele kunstuitingen. Binnen het Europalia-festival en in de marge ervan kreeg je bovendien ruimschoots de mogelijkheid om je te informeren over de ruimere politieke, ideologische, sociaal-economische en historische context waarin de getoonde kunstenaars zich situeerden. Doordat het festival plaatsvond in een tijds-spanne van meerdere maanden, kreeg je de kans om de opgedane kennis en de diverse kijkervaringen – van produkties uit het 'eigen' en het 'andere' cultuurgebied – met mekaar te laten interferen. Een dergelijke formule biedt meer kansen op een genuanceerd en geïntegreerd beeld van kunst uit niet-Westerse cultuurgebieden. Groot nadeel van dergelijke formule is dan weer het ontbreken van continuïteit: je kan geen kunstenaar volgen in de ontwikkeling van zijn oeuvre.

If you couldn't see me & M.O., Trisha Brown Company / Joanne Savio

Creaties

Wanneer Frie Leysen over het voorbije festival sprak, had ze het steeds over 'dertien produkties, waaronder negen creaties'. Dit overwicht aan creaties heeft alles te maken met het onvoorzien lagere budget van het festival. Toen de Franse gemeenschap besloot om het tweetalige Kunstenfestival met een kluitje in het riet te sturen ten voordele van een franstalig internationaal festival (*Rencontres d'Octobre*), heeft het Kunstenfestival de reeds aangegane engagementen naar kunstenaars toe niet willen opzeggen. De opdrachten kregen aldus voorrang op de uitnodigingen. Toch benadrukte Frie Leysen tijdens de slotevaluatie dat het Kunstenfestival een creatiefestival moet blijven.

De meeste festivals zien het als een prestigezaak om belangrijke creaties de wereld in te

sturen. Sommige creaties kunnen ook pas gefinancierd worden dankzij een opdracht van een (of meerdere) festivals. Voor het Kunstenfestival is het in elk geval een optie om eerder te kiezen voor (eigenzinnige) kunstenaars dan voor produkties. Geen wereldtentoonstelling dus, geen revue van paradepaardjes. Maar een festivalpremière is niet altijd een zegen voor de kunstenaar; het zet hem extra onder druk. De creaties van Thierry Salmon en Xi Ju Che Jian hebben daar zeker onder geleden.

In regel zouden creaties hun plaats moeten kunnen vinden in het dagelijkse circuit. Creaties in het kader van een festival hebben alleen zin als ze méér mogelijk maken dan anders mogelijk is. Wat is bijvoorbeeld de meerwaarde van een festivalpremière van het tweede deel van Jan Lauwers' trilogie? Die